

Täysistunto

Perjantai 27.3.2020 klo 16.00—18.11

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain 11 luvun väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 27/2020 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 3/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 3/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

16.43 **Anna Kontula vas** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatketaan edelleen tätä työmarkkinajärjestöjen koronapakettia, eli kyseisessä hallituksen esityksessä on kysymys lomautetun oikeudesta työttömyysetuuteen tavanomaista kevyemmällä käsittelyllä. Esityksen tarkoituksena on turvata työttömyysetuuden viivytyksetöntä maksatusta, jota tällä hetkellä uhkaa tietystikin lomautusten merkittävä ja nopea lisääntyminen mutta jota saattaa tulevaisuudessa uhata myös TE-toimistojen henkilöstön sairastuminen. Eli tässä tilanteessa pyritään helpottamaan byrokratiaa, jotta kaikki saisivat työttömyysetuutensa kohtuullisessa ajassa, kukaan ei joutuisi kohtuuttomaan tilanteeseen.

Lakiesitystä on ehdotettu väliaikaisena heinäkuun loppuun asti. No, työmarkkinajärjestöjen taholta toivottiin, että kaikki nämä koronapaketin osat olisivat kestoaltaan saman mittaisia. Kuitenkin tämä esitys on tehty kuukautta pidemmäksi, heinäkuun ajaksi vielä sen jälkeen, kun tuo edellinen esitys jo päättyy, johtuen siitä, että ministeriö on huolissaan vielä heinäkuun osalta TE-toimistojen resurssien riittävydestä ja ennakoi, että ruuhkan purkamisen kestäisi sen verran pidempään, että tätä pidennystä tarvitaan.

16.45 **Mari Holopainen vihr:** Arvoisa puhemies! Tällaiset helpotukset ovat nyt todellakin tarpeellisia. Nyt jos henkilö joutuu lomautetuksi, niin hänen ei tarvitse opintoja tai yrittäjätoimintaa keskeyttää. Olisin halunnut tiedustella valiokunnan puheenjohtajalta ja muilta valiokunnan jäseniltä ja asiaa tuntevilta, minkälaisia ajatuksia on sen suhteen, onko mahdollista myös aloittaa opinnot vapaasti lomautuksen ja työttömyysturvan aikana. Nyt on tilanne, jossa meillä on valtava määrä ihmisiä lomautettuna hyvin poikkeuksellisesta syystä, joka ei johdu ihmisten omasta toimeliaisuudesta. On myös hyvin poikkeuksellinen tilanne, jossa ihmiset ovat kotona karanteenissa käytännössä hyvin suuren osan ajastaan, ja osalla ihmisistä olisi mahdollisuuksia ryhtyä opintoihin suorittamaan.

On tärkeää, jos tämä kriisi todennäköisesti kestää aika pitkänkin ajan, että meillä ihmiset eivät vaivu epätoivoon ja olisi todellakin mahdollisuuksia täydentää omaa osaamistaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2020 vp

opinnoilla. Hyvin monella oppilaitoksella on toimivia verkkokursseja, yliopistoilla on verkkokursseja. Nyt huomasin, että esimerkiksi Helsingin yliopisto on avannut tällaisen avoimen talous- ja koronavirusta käsittelevän verkkokurssisarjan, ja nehen ovat varmasti mielenkiintoisia, mutta uskon, että ihmisillä olisi motivaatiota myös siihen, että saisi jonkun itselle relevantin opintokokonaisuuden suoritettua mahdollisesti nyt kuukausiakin tai jopa vielä pidempään kestävästä koronaviruksesta aikana. Myös lomautukset, työttömyys, voivat kestää pidempään.

Pitäisin hyvin tärkeänä, että me varaudumme jo siihen aikaan, kun tämä kriisi loppuu, ja me tunnistamme sen, että meillä on aloja, joissa on täystyöllisyys vallinnut ennen koronavirusta, ja meillä on aloja, joissa on täystyöllisyys edelleen. Etenkin terveydenhuoltoalalla voi tulla työvoimapula. Miten me hyvin joustavasti varmistamme lisäkoulutusmahdollisuudet esimerkiksi laboratorioihin ja muuhun terveydenhuoltoon ja kaikille tällaisille tarpeellisille aloille, joilla kuitenkin tarvitaan myös lisää henkilöstöä? Ottaen huomioon tosiaan tämän jopa räjähdysmäisesti kasvavan työttömyyden ja lomautettujen määrän olisi todella tarpeen pohtia, miten saamme ihmisille mahdollisuuksia lisäkoulutukseen ilman, että tätä estetään, ja miten se mahdollistettaisiin tosiaankin työttömyysturvan ja lomautuksen aikana hyvin vapaasti.

Me tiedämme, että edelleen ennen tätä kriisiä ja tämän jälkeen suurin osa työpaikoista syntyy sellaisille aloille, joissa tarvitaan korkeakoulutusta. Meillä on hallitusohjelmassa tavoitteena lisätä korkeakoulutettujen nuorten osuutta, ja tähän tavoitteeseen meidän nyt todellakin kannattaa pyrkiä myös tämän kriisin aiheuttaman hyvin poikkeuksellisen tilanteen myötä, jossa ihmiset ovat vailla tekemistä ja työtä, ainakin osa ihmisistä. Jos ei ole perhettä, lapsia huollettavana, niin saattaa olla mahdollisuus tosiaankin työn puuttuessa ryhtyä opiskelemaan jotain sellaista alaa, oli se koodausta, oli se mitä vaan, jolla nyt on ollut todellakin työvoimapulaa, ja sillä tavalla me olemme kestävämpi yhteiskunta, kun me tästä kriisistä vapaudumme. Onko tällaista keskustelua käyty valiokunnassa? — Kiitos.

16.49 Rami Lehto ps: Arvoisa herra puhemies! Lomautetun toimeentulon kannalta on tärkeää, että lomautettu saa tältä lomautusajalta maksettavan työttömyysetuuden ilman aiheuttomia viivytyksiä. Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan koronavirustilanteen vuoksi käynnistyneiden yt-neuvotteluiden piirissä on 260 000 henkilöä, ja sitten kun otetaan huomioon, että tämä luku ei sisällä alle 20 henkilöä työllistäviä yrityksiä, niin tällä hetkellä arvioidaankin, että lomautusten piirissä on noin 350 000—400 000 henkilöä, ja koko aika tulee lisää.

Nyt käsiteltävän esityksen tavoitteena onkin, että tuetaan TE-toimistojen selviytymistä ruuhkautuvasta lomautettujen työnhakijoiden työttömyysturva-asioiden käsittelystä ja ennen kaikkea turvataan lomautetun työnhakijan viivytyksetön työttömyysturva-asian käsittely. Ei ole mitenkään toivottavaa, että työttömyyskorvaukset tulevat myöhässä ja niitä joutuu odottamaan ja silloin moni perhe ja henkilö joutuu turvautumaan esimerkiksi pikavippeihin, että saadaan talous pyörimään. Kaikilla ei ole säästöjä, ei ole pystynyt tuloista johtuen säästämään. Sitten joudutaan pikavippikierteeseen, ja sitten kun niitä työttömyysetuuksia saadaankin paljon myöhässä, niin ne menevätkin sitten pikavippien maksuun ja tulee se kierre siinä. Meidän on kyllä tehtävä kaikkemme, että saadaan toimeentulo turvattua näille, jotka lomautetaan, etteivät he joudu pitkään odottelemaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2020 vp

16.50 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! On hyvä jatkaa siitä, mihin edustaja Lehto päätti. Tämä on todellakin tärkeää, että mahdollisimman nopeasti nämä lomautetut saavat lomautuskorvauksen, koska se on heidän toimeentulonsa kannalta ihan keskeinen asia. On myös erittäin tärkeää, että tässä nyt mahdollistetaan se, että lomautetulla on mahdollisuus sekä yritystoimintaan että opintojen tekemiseen.

Tietysti tässä tilanteessa on myös niin, että lomautetuilla on varmasti yhtenä realistisena vaihtoehtona myöskin se, että työllistytään ihan toisiin tehtäviin kuin missä aikaisemmin on oltu. Uskon, että jos tämä koronavirus vielä pahemmaksi menee, niin varmaan terveydenhoitoalalla tullaan tarvitsemaan myös niiden apua, jotka eivät ole alan ammattilaisia, avustavissa tehtävissä. Sitten me tiedämme jo, että erityisesti maataloudessa on erittäin haasteellinen tilanne, koska ulkomailta tuleva työvoima ei pääse tänne. Tämä koskee erityisesti puutarha- ja marjataloutta mutta laajemminkin maataloutta. Jos ja kun meillä nyt jää lomautetuiksi ihmisiä, joilla on kuitenkin osaamista myös maataloussektorilla, niin olisi äärimmäisen tärkeää, että saataisiin sitten tätä työvoimaa sinne maatalouteen, ja sopivasti se tulee näin kevättöiden aikaan, eli tämä osuisi myös ajallisesti kohdalleen ja tietysti helpottaisi sitten niiden ihmisten toimeentuloa, jotka lomautuksen sijasta pääsisivät tilapäisesti töihin muualle ja ehkä sen jälkeen sitten kun tämä kriisi on ohi, voivat palata alkuperäiseen työpaikkaansa.

16.52 Antti Kurvinen kesk: Herra puhemies! Tämä käsittelyssä oleva työttömyysturvain muutos liittyy juuri tuossa edellisessä päiväjärjestyksen kohdassa käsiteltyyn yritysten lomautusoikeuden lisäämiseen ja sääntelyn vähentämiseen sen osalta, miten henkilöitä voidaan työsuhteessa lomauttaa. Tässä on tällainen symmetria rakennettu näiden kahden esityksen välille, joita olemme hyvässä yhteistyössä muun muassa puheenjohtaja Anna Kontulan ja Arto Satosen kanssa käsitelleet — muidenkin hyvien työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan jäsenten kanssa, edustaja Lehtokin on paikalla. Olemme käsitelleet hyvässä yhteisymmärryksessä näitä molempia esityksiä erittäin nopealla tahdilla, ja ne liittyvät toisiinsa, ne liittyvät tämän COVID-19- eli koronaepidemian aiheuttaman valtavan talouskriisin hoitamiseen.

On, puhemies, hyvin perusteltu ajatus, että kun nyt annetaan yrityksille mahdollisuus lomauttaa helpommin ja työntekijän suojalta osin ohenee, sitten hänen työttömyysturvansa, sosiaaliturvansa hivenen tässä paranee. Tämä lakimuutos on samalla tavalla määräaikainen ensi kesään asti, kuten tuo äsken käsitelty työsopimuslain ja merityösopimuslain ynnä muiden muutoskin oli.

Puhemies! En voi olla kyllä yhtymättä edustaja Satosen esiin nostamaan asiaan, että kyllä meidän nyt pitää myös ajatella ihan uudella tavalla joka tasolla, täytyy ajatella julkisella puolella varmasti terveydenhuoltoon liittyen, yritysmaailmassa, erityisesti siellä maataloililla, turkistiloilla, marjojen tuotannossa, marjanpöiminnassa ja sitten kyllä ihan yksilötasolla ja TE-toimistoissakin uudella lailla sitä, että meillä on ollut jo vuosikausia, sanoisin suoraan, tällainen perverssi tilanne, että meillä on samaan aikaan korkea työttömyys ja meillä on sellaisia alkutuotannon aloja — itse asiassa alkavat olla lähes kaikki, missä enemmän tuotetaan jotakin alkutuotantoa — jotka eivät pyöri ilman lähetettyä työvoimaa ja ilman vierastyövoimaa, ja se on tietysti todella erikoinen tilanne ja kertoo siitä, että jotakin on meillä yhteiskunnassa kyllä mennyt tässä rikki jo aikaisemmin. Kyllä tässä täytyy nyt rakentaa sellainen malli, millä tavalla me saamme nyt lomautettuja tai jopa sitten irtisanottuja, kokonaan työpaikkansa menettäneitä ihmisiä ohjautumaan tässä yhteiskunnassa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2020 vp

niille toimialoille, joilla on pulaa työvoimasta ja joille nyt sitten ei ehkä kausityövoimaa pysty samalla lailla saamaan. Eli malleja pitää löytää, ei paras ratkaisu ole se, että nyt sitten tämän talouskriisin takia lomautettu henkilö on työttömyysturvalla, vaikka työttömyysturvan parantaminenkin on ihan paikallaan.

Sen vielä, puhemies, sanon, että kun me olemme nyt toista päivää käsittelemässä — ensimmäistä kertaa, niitä päiviä tulee lukuisia tälle eduskunnalle — tätä pakettia, talouskriisin hoitoa tähän virukseen, pandemiaan liittyen, niin tässähän pitää rakentaa sellainen ketju, että alkuvaiheessa meidän pitää pystyä pelastamaan kaikki terveet yritykset, sellaiset terveet yritykset, joiden liiketoiminta olisi muuten kannattavaa, ellei olisi tullut näitä liikumisrajoituksia ja rajoja ei olisi laitettu kiinni. Sitten meidän pitää auttaa niitä ihmisiä, jotka nyt lomautetaan, ehkä irtisanotaan, heille tarjota tukea, palveluita, monenlaista auttamista, ja sen jälkeen ruvetaan arvioimaan, varmasti jo kevään aikana, kuntien tilannetta. Tämä aiheuttaa myös kuntatalouteen valtavia ongelmia. Pannaan sinne lisäpaukkuja. Kun ollaan saatu tämä ketju — yritykset, työntekijät, kunnat — kuntoon, sitten katsotaan vuoden parin päästä, missä tilanteessa Suomen valtio on. Varmasti siitäkkin tulee vielä kova harjoitus ja projekti, ja veikkaanpa, että kaikki aatesuunnat, mitkä tässä salissa ovat edustettuina, pääsevät vielä mukaan siihen kökkään, missä ruvetaan sitten laittamaan kuntoon Suomen taloutta siinä uudessa maailmassa tämän koronapandemian laannuttua.

16.57 Matias Marttinen kok: Herra puhemies! Täällä ovat kollegat pitäneet erinomaisia puheenvuoroja tästä käsittelyssä olevasta asiasta, mutta vielä muutama lyhyt huomio tähän päälle.

Ensinnäkin tästä kokonaisuudesta. Kuten täällä kollegat ovat jo tuoneet esille, niin kyse on kokonaisuudesta, ja on minusta erittäin perusteltua, että tässä tilanteessa — edustaja Lehto toi esille näitä lukuja, mitä me tiedämme tällä hetkellä lomautuksen alla tai lomautusuhan alla olevien työntekijöiden määrästä ja siitä, miten nämä luvut ovat kehittyneet viime päivinä — samaan aikaan käydään myös läpi näitä menettelyitä ja pyritään turvaamaan se, että nämä henkilöt, jotka nyt tulevat jäämään vaille työtä, saavat mahdollisimman nopeasti myös apua tähän heidän tilanteeseensa ja että myös käytännössä meidän lainsäädäntömme sitten tilanteen mahdollistaa. Siltä osin tämä esitys on erittäin hyvä ja perusteltu.

Herra puhemies! Haluan tähän samaan teemaan liittyen vielä nostaa esille huomion, joka koskee ylipäänsä meidän työttömyysturvamenoja ja tätä tilannetta. Kiinnitin huomiota tässä muutama päivä sitten Työllisyysrahaston kannanottoon heidän tilanteeseensa liittyen. Mehän tiedämme sen, että Työllisyysrahasto on pystynyt keräämään suhdannepuskurinsa melkein täyteen, mikä on tietysti hyvä tuki siinä mielessä, että silloin kun työttömyys on ollut hyvin alhainen, niin on voitu vastaavasti sitten työttömyysvakuutusmaksujen tasoa laskea ja vähitellen kerätä se puskuria täyteen taas näitä heikompia, huonompia aikoja varten. Nyt kun tällainen tilanne on tullut eteen, niin taas tätä puskuria voidaan sitten käyttää näiden etuuksien maksatukseen.

Mutta epäilenpä kuitenkin näin, että mikäli nämä luvut toteutuvat siltä osin, mitä tänäänkin on keskustelussa tuotu esille, niin kyllähän myös siellä tulee olemaan erittäin isoja haasteita ylipäänsä meidän työttömyysturvamenojen määrän osalta, ja luulenpa näin, että kevään kehysriihen jälkeen hallitus joutuu aika lailla korjaamaan vielä näitä arvioita uuteen uskoon. Luulenpa näin, että Työllisyysrahastonkin osalta tässä salissa vielä palaamme monta kertaa siihen heidän tilanteeseensa ja siihen, millä tapaa työttömyysturvamenot tulevat tulevaisuudessa kehittymään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2020 vp

16.59 Juhana Vartiainen kok: Arvoisa puhemies! Haluaisin kiinnittää huomiota kahteen asiakokonaisuuteen.

Ensinnäkin, todellakin täällä edustajat Kurvinen ja Satonen ovat erinomaisesti puhuneet siitä, miten työvoiman liikkuvuuden kautta voidaan tätä kriisiä lievittää, jos pystytään lisäämään työpanosta talouden joillakin sektoreilla. Mutta samalla on syytä muistaa, että meillä on ollut niin kauan kuin jaksaa tässä katsella taaksepäin, ainakin kymmenen vuotta, Tilastokeskuksen mukaan vähintään 150 000 työttöntä, työministeriön lukujen mukaan paljon enemmänkin, samalla kun jo kauan on vallinnut esimerkiksi maa- ja metsätalouden tehtävissä selvä, joissakin osissa Suomea lähes huutava työvoimapula, eli pelkästään se, että työvoimaa vapautuu, ei näytä riittävän ja tuskin riittää siihen, että sama työvoima voisi työllistyä muualla taloudessa. Siihen tarvitaan erilaisia uudistuksia sekä varmaan koulutusta, mutta todennäköisesti myös jonkinlaisia normimuutoksia työvoimahallinnossa ja sosiaaliturvan periaatteissa. Se ei tule tapahtumaan itsestään, niin yksimielisiä kuin me täällä näistä asioista olisimmekin — näistä, joista siis Satonen ja Kurvinen täällä erinomaisesti puhuivat.

Toinen näkökohta liittyy tähän työttömyysturvan maksatukseen. Nämä uudistukset, joita tällä hallituksen esityksellä tarkoitetaan, ovat tässä tilanteessa siis erinomaisia, ja on hienoa, että tässä on päästy nopeasti etenemään. Mutta kun katson tätä työmarkkinakenttää omien tietojeni ja kokemusteni nojalla, niin näyttäähän tämä tilanne siltä, että samalla on syytä ryhtyä miettimään työttömyysturvan ja nykyisen kassajärjestelmän tulevaisuutta. Ei tarvitse olla kummempi fakiiri, jos ennustaa, että moni pieni työttömyyskassa tässä joutuu suuriin vaikeuksiin, ja meidän pitäisi tässäkin salissa miettiä, mikä olisi sellainen tulevaisuuden, toivottavasti universaali, työttömyysturva, josta olisi nykyisen työttömyysturvajärjestelmän kummallisuuksia karsittu ja joka voisi tehokkaasti toimia tulevaisuuden epävakaaassa taloudessa — jota epävakautta aina tulee olemaan, koska me haluamme tavoitella vaurautta, ja se edellyttää osallistumista globaaliin talouteen, mutta se altistaa meidät myös erilaisille häiriöille. Tämä työttömyysturvan laajentaminen yrittäjiin — vaikka se tässä vaiheessa on tilapäinen askel — saattaa myös olla jonkinlainen askel kohti tulevaisuuden kattavampaa ja paremmin ajateltua työttömyysturvajärjestelmää, niin kuin sosiaalipolitiikan professori Heikki Hiilamo on ansiokkaasti todennut. — Kiitos.

17.03 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Edustaja Holopainen kysyi, onko valiokunnassa käyty laaja-alaisemmin keskustelua liittyen työttömän ja lomautetun mahdollisuuteen opiskella ja harjoittaa yritystoimintaa. No, ottaen huomioon, että tämä hallituksen esitys tuli saliin vasta eilen ensimmäisen kerran, ei nyt kauhean filosofisia, laajoja pohdintoja ole ehditty tässä yhteydessä keskustella, mutta kylläkin aikaisemmin muiden asioiden yhteydessä on tätä paljon pohdittu ja on pohdittu jo edellistenkin työ- ja tasa-arvovaliokuntien aikana. Tämän kyseisen lakiesityksen osalta, aivan kuten edustaja Holopainen toivoi, kyse ei ole vain siitä, että silloin kun henkilö jää lomautetuksi, hänellä on käynnissä opiskelut ja yritystoiminta, vaan hänellä on mahdollisuus harjoittaa opintoja taikka yritystoimintaa työttömyysturvan estämättä tämän lakiesityksen voimassaoloajan.

Henkilökohtaisesti minä toivon, että tästä saadaan materiaalia myös tulevaisuuteen, esimerkiksi sotu-komitean käyttöön, siitä, kuinka tällainen lakimuutos saattaa mahdollisesti vaikuttaa ihmisten käyttäytymiseen. Nyt on kuitenkin huomattava, että tämä lakiesitys koskee vain lomautettuja, tämä ei koske kaikkia työttömiä, eli kyseessä on vain yksi työt-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2020 vp

tömien alaryhmä eli kuitenkin verraten pieni ja rajattu, sekä ajallisesti että kohderyhmältään rajattu, esitys.

Laajemmin harittelisin ja toivoisin päättäjiltä kovasti kriisitietoisuutta siitä, että tässä hän on nyt, jos rehellisiä ollaan, tulossa aikamoinen katastrofi näiden erilaisten etuuksien maksatusten kanssa, mikä realisoituu viimeistään kuukauden päästä, ehkä jo sitä ennen. Mikään omassa tiedossani oleva seikka ei toistaiseksi estä sitä, että viivästyksiä tulee. Ne viivästykset ovat merkittäviä, ja ne kohdistuvat ainakin osin sellaisiin ihmisiin, joilla ei ole omassa taloudessaan ennestään sellaisia puskureita, joidenka varassa niistä selvittää.

Erityisesti nyt tulevissa talousarvioissa varmasti Kelan resursseihin on tässä suhteessa kiinnitettävä huomio, mutta kysymys on myös siitä, että meidän sosiaaliturvabyrokratiamme on kauhean monimutkainen ja vaatii aika kovan ammattitaidon, jotta sitä etuusbyrokratiaa pystyy pyörittämään, eli edes määrärahoilla ei välttämättä ole mahdollista rekrytoida semmoista joukkoa etuuskäsittelijöitä, jotka pystyisivät estämään näiden viivästymisten toteutumista. Tämä on vakava asia — tämä on todella vakava asia yhteiskunnan legitimitetin kannalta sitten, kun tämä kohdistuu nopeasti isoihin ihmisryhmiin.

Erikseen vielä tässä on keskusteltu maataloustyöstä ja sen työvoimapulasta, joka nyt on ilmeinen ja vakava asia, koska se liittyy myös meidän huoltovarmuuteen. Jonkin aikaa sitten kävin läpi marjanpoiminnan työehtosopimusta ja tein vähän laskelmia. Ongelmahan on se, että kun maataloutta yleensä harrastetaan maaseudulla, niin työttömistä, erityisesti perheitälanteestaan liikkuvassa asemassa olevista työttömistä, melkoinen osa asuu kaupungeissa, ja ainakin marjanpoiminnassa työehtosopimus on niin heikko, että ei ole mahdollista lähteä marjanpoimintaan, jos on kaupungissa vuokra-asunnossa yksin asuva henkilö. Kysymys ei ole siitä, että se ei ole kannustavaa, että ei saa enemmän rahaa kuin sosiaalietuuksilla, vaan se ei yksinkertaisesti ole mahdollista, koska siinä kuolee nälkään. Se kompensatio suhteessa niihin matkakustannuksiin, asumisen kustannuksiin, mitä siitä koituu, on niin heikko. Jos me haluamme säilyttää meidän ruokaturvan tässä maassa myös koronan ylitse, tämä on yksi asia, mihinkä meidän pitäisi nyt jotain kikka kolmosia sitten keksiä. Itse minä olisin valmis harkitsemaan nyt kriisioloissa esimerkiksi palkkatuen hyödyntämistä tässä kohtaa, jotta me saamme huolehdittua siitä, että meidän maatalous pystyy tuottamaan sen ravinnon, mitä väestö tarvitsee. Mutta on toki myös niin, että tämä ei ole pelkästään nyt kriisiajan ongelma vaan pitkäaikainen ongelma, ja sitten pitemmällä tähtäyksellä näiden ratkaisujen täytyy olla joitakin muita kuin palkkatuen kaltaisia suoria tukia työnantajille.

17.08 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! On tietenkin erinomainen asia, jos pystytään työttömyysetuuksien maksattamista lomautetuille nopeuttamaan. Ymmärrän, että se on helpommin sanottu kuin tehty. On myös erittäin tärkeää, että tässä tilanteessa voi harjoittaa opintoja ja yritystoimintaa ja saa silti työttömyysetuuden. Se on vaikea asia sitten käytännössä, sen me tiedämme, mutta jos jollakin tällainen mahdollisuus on, niin se on tietysti erinomainen asia, että se sallitaan.

Sitten erityisesti minut kirvoitti tämän puheenvuoron pyytämiseen tuon tunnetusti rakentavan satakuntalaisen oppositioedustajan Arto Satosen puheenvuoro. [Anna Kontula: Pirkanmaalainen!] Tämä maatalouden kausityövoimatilanne on todella ongelmallinen, koska se on rakentunut aika pitkälti nimenomaan ulkomaisen työvoiman varaan. Sitä on tullut eniten Ukrainasta, mutta myös monista muista maista. Nyt sitten näyttää mitä ilmei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2020 vp

simmin siltä, että tätä työvoimaa ei monestakaan syystä saada. 16 000 työntekijästä on ollut kysymys kevät- ja kesäkaudella, ja nämä työt ovat jo itse asiassa alkaneet, istutus- ja kylvötyöt. Siellä on myös monenlaista käsin tehtävää työtä ja harsojen levittämistä, mansikan istuttamista ja niin edelleen heti jo tässä keväällä, ja sitten kesällä tulevat nämä tärkeät poimintatyöt, muun muassa mansikan ja herneen poimintatyöt, ja ne pitää saada tehdyksi.

On tietysti erittäin hyvä, jos Suomesta saataisiin työvoimaa näihin töihin, muitakin kuin opiskelijoita ja koululaisia. Minun käsitykseni mukaan nämä tilat, jotka tätä työvoimaa eniten käyttävät, ovat erittäin kehittyneitä ja niillä on erittäin hyviä majoitustiloja, ja ne varmasti ovat, kun hyvän työntekijän saavat, valmiita joustamaan myöskin palkoissa. Käsittääkseni voi maksaa enemmänkin kuin työehtosopimus edellyttää, ja uskon, että tässä tilanteessa hyvälle työntekijälle maksetaan. Mutta nimenomaan se, että saataisiin ihmiset lähtemään myöskin näihin maatalouden töihin tässä tilanteessa, on erittäin tärkeää. On kysymys tietysti huoltovarmuudesta, joka on erityisen tärkeä asia yleensäkin. Emmehän me tiedä, miksi tämä maailma tässä pikkuhiljaa muuttuu — ainakin lähitulevaisuudessa elintarvikkeitten saanti on kaikin keinoin turvattava.

17.10 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Tässä on erittäin hyvä mahdollisuus tehdä yhteistyötä sivistysvaliokunnan kanssa ja talousvaliokunnankin kanssa, kun pohditaan nyt uudella tavalla keinoja myös tulevaisuuden rakentamiseksi. On huomioitava, että vaikka verkkokurssit eivät tarjoa samanlaista lähiopetusmahdollisuutta tokikaan, niin ne ovat nyt ottaneet aimo harppauksia eteenpäin ja siellä on aika helppoa tiettyyn pisteeseen asti lisätä opiskelijamääriä. Toki se täytyy tehdä niin, että myös varmistetaan opetuksen laatu, ja sinnekin on syytä ohjata resursseja, mutta kyllä mahdollista olisi suunnitella sellaisia moduuleita, jotka nyt palvelevat näitä ihmisiä, jotka joutuvat lomautetuiksi tai työttömiksi.

Kukaan ei tiedä tätä tarkkaa kestoakaan, mutta kyllä meidän täytyy varmaan varautua sellaiseen kohtuullisen pitkäänkin aikaan, jossa ainakin osa ihmisistä on vailla työtä ilman omaa syytään, ja tässä jos jossain kannattaa kyllä nyt käyttää joitakin uusia keinoja myös sen edistämiseksi, että me huolehdimme Suomen elinkeinorakenteen monipuolistamisesta tällaisen kriisinkin aikana, jotta me pystymme sitten pärjäämään globaalissa taloudessa sen kriisin jälkeen kestäväällä tavalla.

On totta kai tärkeää myös huolehtia niistä keinoista, joilla me saamme ruoantuotantoon riittävästi henkilöitä, mutta on myös vähintäänkin yhtä tärkeää, että me huolehdimme, että meillä on muilla yhteiskunnan kriittisillä aloilla riittävästi osaavia ihmisiä, ja ennen kaikkea myös huolehdimme siitä, että me annamme ihmisille nyt mahdollisuuksia ja toivoa tehdä sellaisia asioita, jotka vievät heitä eteenpäin elämässä sen sijaan, että joutuu olemaan kotona pienissä tiloissa vailla tekemistä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 27/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.